

Europejskie postępowanie cywilne

ZSP V r. akad. 2018/2019

Rozporządzenie 1215/2012

Przedmiotem unormowań rozporządzenia jest jurysdykcja i uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych.

Rozporządzenie dotyczy zasadniczo zatem dwóch obszarów międzynarodowego postępowania cywilnego: jurysdykcji sądów, oraz uznania i wykonalności orzeczeń sądowych.

Rozporządzenie ma zastosowanie **wyłącznie** do spraw z tzw. elementem zagranicznym, czyli sytuacji, gdy sprawa pozostaje w związku z prawem dwóch lub więcej państw.

TSUE (ETS) dokonało wykładni pojęcia "sprawy cywilne i handlowe" – nie są nim objęte orzeczenia wydane w sporze prawnym między organem władzy, a osobą prywatną, prowadzonym przez ten organ w związku z wykonywaniem uprawnień władczych (orz. z 14.10.1976 r. w sprawie *LTUv. Eurocontrol*, C-29/76, Zb. Orz. 1976, s. I-1541).

Zakres zastosowania

Art. 1 ust. 1

Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, niezależnie od rodzaju sądu. Nie obejmuje ono w szczególności spraw podatkowych, celnych, administracyjnych ani spraw dotyczących odpowiedzialności państwa za działania lub zaniechania w wykonywaniu władzy publicznej (*acta iure imperii*).

Wyłączenia

Art. 1 ust. 2

Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do:

- a)** stanu cywilnego, zdolności prawnej lub zdolności do czynności prawnych osób fizycznych, stosunków majątkowych wynikających z małżeństwa lub związku uznawanego - w myśl przepisów mających zastosowanie do takiego związku - za mający skutki porównywalne do skutków małżeństwa;
- b)** upadłości, układow i innych podobnych postępowań;
- c)** ubezpieczeń społecznych;
- d)** sądownictwa polubownego;
- e)** obowiązków alimentacyjnych wynikających ze stosunku rodzinnego, pokrewieństwa, małżeństwa lub powinowactwa;
- f)** testamentów i dziedziczenia, w tym obowiązków alimentacyjnych powstających w związku ze śmiercią.

Definicje

„orzeczenie” oznacza każde orzeczenie wydane przez sąd państwa członkowskiego - niezależnie od tego, jak zostanie określone - w tym wyrok, postanowienie, nakaz, nakaz egzekucyjny oraz postanowienie w przedmiocie ustalenia kosztów postępowania wydane przez urzędnika sądowego.

Do celów rozdziału III "orzeczenie" obejmuje środki tymczasowe, w tym zabezpieczające, zarządzone przez sąd, który na mocy niniejszego rozporządzenia ma jurysdykcję do orzekania w sprawie głównej. Definicja ta nie obejmuje środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, zarządzonych przez taki sąd bez wzywania pozwanego do stawiennictwa, chyba że orzeczenie zawierające dany środek zostało doręczone pozwanemu przed wykonaniem;

DEfinicje

"ugoda sądowa" oznacza ugodę zatwierdzoną przez sąd państwa członkowskiego lub zawartą przed sądem państwa członkowskiego w trakcie postępowania

"dokument urzędowy" oznacza dokument, który został oficjalnie sporządzony lub zarejestrowany jako dokument urzędowy w państwie członkowskim pochodzenia i którego urzędowy charakter:

(i) wynika z podpisu i treści dokumentu; oraz

(ii) został stwierdzony przez organ publiczny lub inny organ uprawniony do tego celu;

"państwo członkowskie pochodzenia" oznacza, w zależności od przypadku, państwo członkowskie, w którym wydano orzeczenie, zatwierdzono lub zawarto ugodę sądową lub formalnie sporządzono lub zarejestrowano dokument urzędowy;

DEfinicje

"wezwane państwo członkowskie" oznacza państwo członkowskie, w którym orzeczenie podlega uznaniu lub, w którym wnosi się o wykonanie orzeczenia, ugody sądowej lub dokumentu urzędowego

"sąd pochodzenia" oznacza sąd wydający orzeczenie, które podlega uznaniu lub o którego wykonanie się wnosi

Jurysdykcja ogólna

Art. 4

1. Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego.

2. Do osób, które nie są obywatelami państwa członkowskiego, w którym mają miejsce zamieszkania, stosuje się przepisy jurysdykcyjne właściwe dla obywateli tego państwa członkowskiego.

Jurysdykcja ogólna

Podstawowy łącznik – domicyl pozwanego w państwie członkowskim – reguła *actor sequitur forum rei*.

Podstawę jurysdykcji krajowej stanowi więc łącznik miejsca zamieszkania pozwanego, a nie jego miejsca pobytu, czy też obywatelstwa.

Przyjęte w Rozporządzeniu rozwiązanie zapobiega negatywnym skutkom, które wynikają z tego, że różne sądy orzekają o różnych aspektach jednego i tego samego sporu prawnego.

Jurysdykcja ogólna – miejsce zamieszkania osoby fizycznej

Artykuł 62

1. W celu ustalenia, czy strona ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, którego sądy rozpoznają sprawę, sąd stosuje swoje prawo.
2. Jeżeli strona nie ma miejsca zamieszkania w państwie członkowskim, którego sądy rozpoznają sprawę, sąd w celu ustalenia, czy strona ma miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim, stosuje prawo tego państwa członkowskiego.

W celu ustalenia, czy pozwany ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim sąd powinien zbadać miejsce zamieszkania pozwanego w oparciu o własne prawo materialne. Jeżeli zatem sąd polski będzie badać, czy pozwany ma miejsce zamieszkania w Polsce, wówczas miejsce zamieszkania pozwanego podlegać będzie prawu polskiemu (art. 25 KC).

Art. 25 KC – Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

Jurysdykcja ogólna – siedziba osoby prawnej

Artykuł 63

1. Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia przez miejsce zamieszkania w przypadku spółek i osób prawnych rozumie się miejsce, w którym znajduje się:
 - a) ich statutowa siedziba;
 - b) ich główny organ zarządzający; **lub**
 - c) ich główne przedsiębiorstwo.
2. W przypadku Irlandii, Cypru i Zjednoczonego Królestwa pod pojęciem "siedziby statutowej" należy rozumieć registered office lub, jeżeli takie nigdzie nie istnieje – place of incorporation (miejsce uzyskania zdolności prawnej) lub, jeżeli takie nigdzie nie istnieje – miejsce, zgodnie z którego prawem nastąpiło formation (założenie).
3. W celu ustalenia, czy "trust" ma siedzibę w państwie członkowskim, przed którego sądami zawisła sprawa, sąd stosuje swoje prawo prywatne międzynarodowe.

Jurysdykcja ogólna – siedziba osoby prawnej

Takie alternatywne wskazanie okoliczności, które decydują o miejscu zamieszkania osoby prawnej lub spółki może prowadzić do sytuacji, w której spółka lub osoba prawna będzie miała więcej niż jedno miejsce zamieszkania.

We wskazanej sytuacji, w odniesieniu do jurysdykcji, od powoda będzie zależało, do sądów którego z państw miejsca zamieszkania spółki lub osoby prawnej będzie chciał wnieść pozew.

Jurysdykcja ogólna – siedziba osoby prawnej

Statutowa siedziba to miejsce wskazane w umowie, statucie lub innym akcie erekcyjnym powołującym do życia daną spółkę lub osobę prawną. Siedziba statutowa może nie pokrywać się z siedzibą rzeczywistą, w której działać będzie organ zarządzający spółki lub osoby prawnej (o siedzibie rzeczywistej patrz dalej).

Główny organ zarządzający nawiązuje do definicji rzeczywistej siedziby osoby prawnej. Jak wskazuje się w ślad za doktryną i orzecznictwem siedziba głównego zarządu znajduje się tam, gdzie "zasadnicze rozstrzygnięcia zarządu czy też kierownictwa osoby prawnej (spółki) są efektywnie transponowane czy też przeobrażane (przekształcane) w bieżące akty prowadzenia interesów osoby prawnej" (tak *M. Szydło*, w: *M. Zdyb, M. Sieradzka* (red.), *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 141 wraz z cytowaną tam literaturą). W odniesieniu do miejsca siedziby organu zarządzającego wskazuje się również, że jest to miejsce "w którym podejmowane są bieżące decyzje dotyczące działalności spółki" (tak *J. Napierała*, *Europejskie prawo spółek*, Warszawa 2006, s. 13).

Miejsce głównego przedsiębiorstwa = miejsce, w którym lub z którego zawierane są liczne i najważniejsze z punktu widzenia spółki lub osoby prawnej transakcje z podmiotami trzecimi lub gdzie ogniskuje się centrum działalności gospodarczej spółki lub osoby prawnej.

Jurysdykcja szczególna

Art. 7

Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim:

1) a) w sprawach dotyczących umowy - przed sądy miejsca wykonania danego zobowiązania;

b) do celów niniejszego przepisu - i o ile nie uzgodniono inaczej - miejscem wykonania danego zobowiązania jest:

- w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych - miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały albo miały zostać dostarczone,

- w przypadku świadczenia usług - miejsce w państwie członkowskim, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone;

c) jeżeli lit. b) nie ma zastosowania, stosuje się lit. a);

Jurysdykcja szczególna – miejsce wykonania zobowiązania

Art. 7

Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim:

1) a) w sprawach dotyczących umowy - przed sądy miejsca wykonania danego zobowiązania;

b) do celów niniejszego przepisu - i o ile nie uzgodniono inaczej - miejscem wykonania danego zobowiązania jest:

- w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych - miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały albo miały zostać dostarczone,

- w przypadku świadczenia usług - miejsce w państwie członkowskim, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone;

c) jeżeli lit. b) nie ma zastosowania, stosuje się lit. a);

Jurysdykcja szczególna – miejsce wykonania zobowiązania

W sprawach dotyczących umów powód może złożyć pozew do sądów państwa, w którym znajduje się miejsce wykonania danego zobowiązania (art. 7 pkt 1).

Pojęcie umowy wykorzystane w komentowanym przepisie jest pojęciem autonomicznym Rozporządzenia Nr 1215/2012

TS nadaje temu wyrażeniu szerokie znaczenie (por. orz. z 22.3.1983 r. w sprawie *Peters v. Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging*, 34/82, niepubl.) – stosunki wewnętrzne w osobach prawnych, tj. stowarzyszenie i spółka = stosunki o charakterze umownym.

W wyroku z 10.3.1992 r., C-214/89, *Powell Duffryn* (Legalis), TS stwierdził wprost, że postanowienie statutu spółki ma w rozumieniu omawianych przepisów umowny charakter.

Elementem konstytutywnym umowy w rozumieniu komentowanego przepisu jest zobowiązanie zaciągnięte dobrowolnie przez jedną ze stron względem drugiej strony (por. orz. TS z 27.10.1998 r., w sprawie *Reunion europeenne SA*, C-51/97, Legalis i z 17.6.1992 r. w sprawie *Handte v. Soc. Traitements mécano-chimiques des Surfaces*, C-26/91, Legalis; *D.P.L. Tzakas*, Effective collective redress in antitrust and consumer protection matters: A panacea or a chimera? CML Rev. 2011, Nr 4, s. 1125–1174).

Jurysdykcja szczególna – miejsce wykonania zobowiązania

Na podstawie art. 7 pkt 1 Rozporządzenia Nr 1215/2012 sądowi krajowemu przysługuje jurysdykcja również w kwestii ustalenia istnienia umowy, jako przesłanki koniecznej dla stwierdzenia istnienia jurysdykcji.

Powództwo może zostać zatem wytoczone na podstawie tego przepisu także w sytuacji, gdy istnieje spór co do zawarcia umowy, z której wywodzone są roszczenia objęte pozwem (zob. orz. TS z 4.3.1982 r. w sprawie *Effer v. Kantner*, C-38/81, niepubl.). Przyjmuje się, że art. 7 pkt 1 dotyczy nie tylko wszelkich roszczeń o wykonanie zobowiązań, ale także innych roszczeń, które mogą powstać na tle nawiązanego stosunku umownego, choćby miały swą podstawę w treści przepisów ustawowych (por. *K. Weitz*, Europejskie prawo procesowe, s. 502 i powołana tam literatura).

Jurysdykcja szczególna – miejsce wykonania zobowiązania w orzecznictwie TS

- roszczenia pieniężne, także w sytuacji gdy są oparte na stosunku członkostwa między stowarzyszeniem a jego członkami (por. orz. TS z 22.3.1983 r. w sprawie *Peters v. Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging*, 34/82, niepubl.);
- nieuzasadnione rozwiązanie umowy o samodzielnym przedstawicielstwie handlowym oraz prowizje (orz. TS z 8.3.1988 r. w sprawie *Arcado v. Haviland*, C-9/87, niepubl.);
- zobowiązanie umowne dostawcy, którego niewykonanie stanowi powód wystąpienia o odszkodowanie lub rozwiązanie umowy dla osoby zajmującej się sprzedażą (orz. TS z 6.10.1976 r. w sprawie *De Bloos v. Bouyer*, C-14/76, niepubl.);
- zarządzanie przez sąd środków tymczasowych lub zabezpieczających w odniesieniu do zobowiązań umownych (orz. TS z 17.11.1998 r. w sprawie *Van Uden Maritime BV v. Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line*, C-391/95, Legalis);

Jurysdykcja szczególna – miejsce wykonania zobowiązania w orzecznictwie TS

- rozstrzygnięcie, czy wystąpiły przesłanki powstania stosunku umownego pomiędzy stronami. Należy zauważyć, że dla przyjęcia jurysdykcji na podstawie komentowanego przepisu nie jest konieczne bezspeczne ustalenie, że pomiędzy stronami umowa rzeczywiście doszła do skutku. W przypadku kwestionowania zawarcia umowy przedmiotem sporu jest umowa, tj. jej istnienie. Nie dotyczy to jednak sytuacji gdy jest oczywiste, że umowa pomiędzy stronami nigdy nie istniała (por. wyr. TS z 4.3.1982 r. w sprawie *Effer SpA v. Kantner*, C-38/81, niepubl.). W świetle dotychczasowych wypowiedzi doktryny na tle Rozporządzenia Nr 44/2001 należy przyjąć, że powództwa o ustalenie nieistnienia więzi umownej, o tzw. ustalenie negatywne należą do zakresu art. 7 pkt 1 tego Rozporządzenia. Może to jednak prowadzić do nadużyć, tj. wnoszenia powództwa do o ustalenie nieistnienia umowy w celu zablokowania wszczęcia sprawy o spełnienie świadczenia przez przeciwnika procesowego w związku z zawistością sprawy;
- roszczenia o naprawienie szkody spowodowanej naruszeniem umowy; dotyczy to także sytuacji, gdy naruszenie polegało na rozwiązaniu umowy w sposób naruszający jej postanowienia [zob. wyr. w sprawie *Arcado v. Haviland* dotyczący odszkodowania za bezprawne (bez zachowania okresu wypowiedzenia) i sprzeczne z dobrymi obyczajami rozwiązanie umowy o przedstawicielstwo handlowe, C-9/87, niepubl.];
- roszczenie wynikające ze stosunku spółki (por. wyr. TS z 10.3.1992 r. w sprawie *Powell Duffryn pic v. Wolfgang Petereit*, C-214/89, Legalis)

Jurysdykcja szczególna – miejsce wykonania zobowiązania w orzecznictwie TS

- roszczenie wobec wystawcy weksla własnego. W takim przypadku jest on osobą, która przyjęła na siebie zobowiązanie odpowiadające definicji konwencyjnej. Tak samo należy traktować odpowiedzialność poręczyciela wekslowego
- umowy dystrybucyjne. Z wyroku TS z 19.12.2013 r., w sprawie C-9/12, *Corman-Collins SA v. La Maison du Whisky SA* (Legalis), wynika, że komentowany przepis należy interpretować w ten sposób, że przepis jurysdykcyjny przewidziany w tiret drugie tego przepisu w odniesieniu do sporów dotyczących umów świadczenia usług znajduje zastosowanie w przypadku powództwa, w którym powód mający siedzibę w danym państwie członkowskim powołuje się wobec pozwanego mającego siedzibę w innym państwie członkowskim na prawa wywodzące się z umowy na sprzedaż wyłączną, co wymaga, aby wiążąca strony umowa zawierała szczególne postanowienia dotyczące dystrybucji przez wyłącznego dystrybutora towarów sprzedawanych przez udzielającego prawa do sprzedaży. Zadaniem sądu krajowego jest ustalenie, czy jest tak w okolicznościach zawistego przez nim sporu;
- umowy przewozu lotniczego. Z wyroku TS z 9.7.2009 r., C-204/08 (Legalis) wynika, że przepis należy interpretować w ten sposób, że w przypadku przewozu lotniczego osób pomiędzy państwami członkowskimi, dokonywanego na podstawie umowy zawartej z jednym przedsiębiorstwem lotniczym będącym rzeczywistym przewoźnikiem, sądem właściwym do rozpoznawania powództwa o odszkodowanie, opartego na powyższej umowie i na Rozporządzeniu Nr 261/2004 ustanawiającym wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającym Rozporządzenie Nr 295/91, jest według wyboru powoda, sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce odlotu, albo sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce przylotu samolotu, uzgodnione w umowie.

Jurysdykcja szczególna – delikt lub quasi-delikt

Art. 7 pkt 2

Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim: w sprawach dotyczących czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego - przed sądy miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę.

W odniesieniu do komentowanego przepisu, w preambule Rozporządzenia Nr 1215/2012, wskazano na znaczenie ochrony dóbr osobistych. W polskiej doktrynie podkreśla się, że wprowadzenie właściwości przemiennej, uprawniającej do wystąpienia z powództwem przed sądem właściwym ze względu na centrum interesów życiowych poszkodowanego, skutkuje wzrostem ochrony oraz skuteczniejszym dochodzeniem całości roszczeń z tytułu naruszeń dóbr osobistych (*M. Kręcisz, Glosa do wyroku TS z dnia 25 października 2011 r., C-509/09 i C-161/10, LEX/el. 2013, teza 2*).

Jurysdykcja szczególna – delikt lub quasi-delikt

W orzecznictwie zauważa się, że pojęcia wykorzystane w cytowanym przepisie należy analizować w oparciu o reguły wykładni autonomicznej, zgodnie z celami i systematyką Rozporządzenia (wyr. TS z 3.4.2014 r. C-387/12, Lex).

Pojęcie czynu niedozwolonego obejmuje wszystkie postępowania sądowe, które zmierzają do ustalenia odpowiedzialności cywilnej pozwanego i które nie dotyczą umów (Orzeczenie ETS z 27.9.1988 r. w sprawie *Kalfelis v. Schroder*, C-189/87, ECR 1988, s. 5565. W literaturze prawa procesowego cywilnego zauważa się, że pod pojęciem czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego należy rozumieć nie tylko działanie ale także zaniechanie, M. Świerczyński, Jurysdykcja krajowa w zakresie zobowiązań deliktowych, MoP 2012, nr 15, s. 693).

Uzasadnienie dla podstawy jurysdykcji szczególnej w ww. przepisie stanowi istnienie szczególnie ścisłego związku usprawiedliwiającego jurysdykcję krajową tych sądów, z uwagi na potrzebę zapewnienia prawidłowego wymiaru sprawiedliwości oraz należytego ukształtowania procesu (M. Świerczyński, Jurysdykcja krajowa w zakresie zobowiązań deliktowych, MoP 2002, nr 15, s. 693. Chodzi też o możliwość uzyskania od sprawcy „satysfakcji prawnej”, K. Weitz, Kilka uwag na temat..., s. 122).

Jurysdykcja szczególna – delikt lub quasi-delikt

Na gruncie spraw o ochronę dóbr osobistych naruszonych w Internecie uważa się, że miejsce, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, obejmuje zarówno miejsce skutków zdarzenia (tzw. *Erfolgsort*), jak i miejsce zdarzenia powodującego tę szkodę (tzw. *Handlungsort*) (K. Weitz, *Forum delicti comissi* w sprawach o naruszenie dóbr osobistych w Internecie w świetle art. 5 pkt 3 Rozporządzenia nr 44/2001, z powołaniem na wyr. ETS z 30.11.1976 r. w sprawie *Handelskwekerij G.J. Bier* przeciwko *Mines des Potasse d'Alsace*, PPC 2013, nr 3, s. 318).

W konsekwencji jeżeli miejsce, w którym nastąpiło zdarzenie mogące stanowić uzasadnienie obowiązku odszkodowawczego z tytułu popełnionego czynu niedozwolonego, nie jest miejscem wyrządzenia szkody, osoba poszkodowana w związku z naruszeniem jej dóbr osobistych, podlegających ochronie we wszystkich państwach członkowskich, może, ze względu na miejsce urzeczywistnienia się szkody, dochodzić odpowiedzialności sprawcy przed sądami każdego z państw członkowskich, na których terytorium treść ta została udostępniona (Wyr. ETS z 25.10.2011 r. w sprawach połączonych *eDate Advertising GmbH vs. X* oraz *Olivier Martinez and Robert Martinez vs. MGN Limited* (C-509/09 i C-161/10), <http://www.eur-lex.europa.eu>, dostęp: 5.5.2015 r.

W uzasadnieniu tego wyroku zauważono, że *de facto* treść naruszająca czyjeś dobra osobiste może być dostępna na całym świecie, wobec powyższego należy w taki sposób ustalić kryteria uzasadniające jurysdykcję, aby uprawniony mógł skorzystać z jednego sądu w odniesieniu do całej szkody, doznanej w miejscu, w którym szkoda ta wystąpiła na terytorium Unii Europejskiej. Kryterium tym powinno być miejsce, w którym poszkodowany ma centrum swoich interesów życiowych).

Jurysdykcja szczególna – delikt lub quasi-delikt

W przypadku naruszenia autorskich praw majątkowych chronionych przez państwo członkowskie sądu, do którego wniesiono powództwo, sąd ten jest właściwy do rozpoznania powództwa odszkodowawczego wniesionego przez autora utworu przeciwko spółce z siedzibą w innym państwie członkowskim, gdzie dokonano zwielokrotnienia utworu na nośniku materialnym rozpowszechnionym następnie na terytorium trzeciego państwa członkowskiego za pośrednictwem strony internetowej dostępnej również na obszarze właściwości miejscowej sądu, do którego pozew skierowano (Wyr. TS z 3.10.2013 r., C 170-12, Lex).

Jurysdykcja szczególna – art. 7 pkt 3

Art. 7 pkt 3

Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim: w sprawach dotyczących roszczeń cywilnoprawnych o odszkodowanie lub przywrócenie stanu poprzedniego, które wynikają z czynu zagrożonego karą - przed sąd, do którego wniesiono akt oskarżenia, o ile sąd ten może według swojego prawa rozpoznawać roszczenia cywilnoprawne;

Jurysdykcja szczególna – art. 7 pkt 3

Roszczenia cywilnoprawne. W świetle komentowanego art. 7 pkt 3 w sprawach dotyczących roszczeń cywilnoprawnych o odszkodowanie lub przywrócenie stanu poprzedniego, które wynikają z czynu zagrożonego karą, osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim przed sądem, do którego wniesiono akt oskarżenia, o ile sąd ten może według swojego prawa rozpoznawać roszczenia cywilnoprawne (sprawy rozpoznawalne w postępowaniu adhezyjnym). Miejsce siedziby sądu nie musi być wówczas tożsame z miejscem wystąpienia zdarzenia, które spowodowało szkodę

Jurysdykcja szczególna – dobra kultury

Art. 7 pkt 4

Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim: w sprawach dotyczących roszczeń cywilnoprawnych o odzyskanie, w oparciu o prawo własności, dobra kultury w rozumieniu art. 1 pkt 1 dyrektywy 93/7/EWG wszczętych przez osobę roszczącą sobie prawo do odzyskania takiego dobra - przed sądy miejsca, w którym znajduje się dane dobro kultury w momencie wytoczenia powództwa;

Jurysdykcja szczególna – art. 7 pkt 4

Kategorie "narodowych dóbr kultury". W załączniku do dyrektywy wskazano następujące kategorie "narodowych dóbr kultury":

- 1) Przedmioty archeologiczne mające więcej niż 100 lat, które pochodzą z:
 - a) wykopalisk i odkryć lądowych lub podwodnych,
 - b) terenów archeologicznych,
 - c) zbiorów archeologicznych.
- 2) Elementy stanowiące integralną część pomników artystycznych, historycznych lub religijnych, które zostały rozczłonkowane, mające więcej niż 100 lat.
- 3) Obrazy i malowidła wykonane całkowicie ręcznie, dowolnym środkiem i na dowolnym materiale.
- 4) Mozaiki inne niż w kategorii 1 lub 2 oraz rysunki wykonane wyłącznie ręcznie, dowolnym środkiem i na dowolnym materiale.
- 5) Oryginalne ryciny, grafiki, serigrafie i litografie z ich odpowiednimi płytami oraz oryginalne plakaty.
- 6) Oryginalne rzeźby lub posągi oraz kopie wyprodukowane według tego samego procesu co oryginał, pozostałe niż te w kategorii 1.
- 7) Fotografie, filmy oraz ich negatywy.
- 8) Inkunabuły i manuskrypty, łącznie z mapami i partyturami muzycznymi, pojedynczo lub w zbiorach.
- 9) Książki mające więcej niż 100 lat, pojedynczo lub w zbiorach.
- 10) Mapy drukowane mające więcej niż 200 lat.
- 11) Archiwa oraz wszelkie ich elementy, dowolnego rodzaju lub dowolnym środkiem, zawierające elementy mające więcej niż 50 lat.
- 12) zbiory i okazy ze zbiorów zoologicznych, botanicznych, mineralnych lub anatomicznych; zbiory o znaczeniu historycznym, paleontologicznym, etnograficznym lub numizmatycznym.
- 13) Środki transportu mające więcej niż 75 lat.
- 14) Wszelkie pozostałe pozycje antyczne niewyliczone w kategoriach 1–13 mające więcej niż 50 lat.

Jurysdykcja szczególna – filie, agencje, oddziały

Art. 7 pkt 5

Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim: w sprawach dotyczących roszczeń cywilnoprawnych o odzyskanie, w oparciu o prawo własności, dobra kultury w rozumieniu art. 1 pkt 1 dyrektywy 93/7/EWG wszczętych przez osobę roszczącą sobie prawo do odzyskania takiego dobra - przed sądy miejsca, w którym znajduje się dane dobro kultury w momencie wytoczenia powództwa; 5) w sprawach dotyczących sporów wynikających z działalności filii, agencji lub innego oddziału - przed sądy miejsca, w którym znajdują się filia, agencja lub inny oddział;

Jurysdykcja szczególna – filie, agencje, oddziały

Art. 7 pkt 5

Pojęcia "filii, agencji lub innego oddziału" podlegają wykładni autonomicznej. Pojęcia te należy ujmować szeroko. Obejmuje w szczególności każdą jednostkę gospodarczą, która nie ma osobowości prawnej (*K. Piasecki, Komentarz do konwencji, s. 701*). W świetle orzeczenia TS z 22.11.1978 r. w sprawie *Somafer v. Saar-Ferngas* (33/78, niepubl.) oznacza ośrodek działalności gospodarczej, który występuje na stałe, jako jednostka zamiejscowa centrali, posiada zarząd i jest tak wyposażony, że może dokonywać czynności z osobami trzecimi w taki sposób, iż chociaż osoby te wiedzą, że może zostać nawiązany stosunek prawny z centralą znajdującą się za granicą, to jednak nie muszą występować bezpośrednio do tej centrali, lecz mogą dokonać czynności z tym ośrodkiem, który pozostaje pod nadzorem i kierownictwem centrali.

Jurysdykcja szczególna – filie, agencje, oddziały

Art. 7 pkt 5

W świetle orzecznictwa Trybunału przyjąć należy, że filią, agencją lub innym oddziałem w rozumieniu omawianego przepisu nie jest:

- 1)** wyłączny dystrybutor, który nie podlega nadzorowi i kierownictwu centrali, lecz działa samodzielnie (wyr. TS z 6.10.1976 r. w sprawie *De Bloos v. Bouyer*, 14/76, niepubl.);
- 2)** przedstawiciel handlowy, którego samodzielność przejawia się w tym, że kształtuje on swobodnie swoją działalność i określa czas swojej pracy na rzecz reprezentowanego przez siebie przedsiębiorcy (wyr. TS z 18.3.1981 r. w sprawie *Blanckaert & Willems v. Trost*, 139/80, niepubl.);
- 3)** spółka-córka w stosunku do spółki-matki i odwrotnie.

Jurysdykcja szczególna – filie, agencje, oddziały

Art. 7 pkt 5

7. Zakres zastosowania. Jak już wcześniej wskazano zakres zastosowania art. 7 pkt 5 Rozporządzenia dotyczy sporu, który musi wynikać z działalności filii, agencji lub innego oddziału (por. wyr. z 22.2.1978 r. w sprawie *Somafer v. Saar-Ferngas*, 33/78, niepubl.).

Dotyczy to sporów odnoszących się do:

- 1)** umownych lub pozaumownych praw i obowiązków wynikających z właściwego prowadzenia filii, agencji lub innego oddziału;
- 2)** zobowiązań zaciągniętych przez filię, agencję lub inny oddział w imieniu centrali;
- 3)** pozaumownych zobowiązań, wynikających z działalności prowadzonej przez filię, agencję lub inny oddział w miejscu, w którym się znajdują, na rzecz centrali.

Jurysdykcja szczególna – trust

Art. 7 pkt 6

Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim: w sprawach dotyczących roszczeń cywilnoprawnych o odzyskanie, w oparciu o prawo własności, dobra kultury w rozumieniu art. 1 pkt 1 dyrektywy 93/7/EWG wszczętych przez osobę roszczącą sobie prawo do odzyskania takiego dobra - przed sądy miejsca, w którym znajduje się dane dobro kultury w momencie wytoczenia powództwa założycielowi, "trustee" lub uposażonemu z tytułu "trustu" utworzonego na podstawie ustawy lub czynności prawnej dokonanej w formie pisemnej albo w poświadczonej na piśmie formie ustnej - przed sądy państwa członkowskiego, w którym ten "trust" ma swoją siedzibę;

Jurysdykcja szczególna – trust

Art. 7 pkt 6

Trust (powiernictwo) jest stosunkiem prawnym, w którym osoba, mająca tytuł prawny do posiadania własności, ma obowiązek władać nią w celu jej używania lub korzystania z niej dla innej osoby (*K. Piasecki*, Komentarz do konwencji, s. 701). Osoba uprawniona z tytułu trustu jest uważana za osobę, która ma słuszny (prawidłowy) tytuł do posiadania własności, jest ona bowiem zarządzana dla jej korzyści. Oznacza to, że jest on rzeczywistym właścicielem, skoro własność jest zarządzana dla jej korzyści.

Wyrażeniu *trust* na tle Rozporządzenia Nr 1215/2012 należy nadawać znaczenie autonomiczne. Jak wskazano w doktrynie dla ustalenia zakresu pojęcia *trust* na gruncie Rozporządzenia (konwencji) pomocniczo można wykorzystać definicję trustu wynikającą z Konwencji haskiej o prawie właściwym dla trustów i ich uznawaniu z 1985 r., a także pojęcie *trust* przyjęte na gruncie Zasad Europejskiego Prawa Trustów.

Obejmuje stosunki zbliżone funkcją i konstrukcją do trustów anglosaskich.

Jurysdykcja szczególna – prawo morskie

Art. 7 pkt 7

Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim: w sprawach dotyczących sporu o zapłatę wynagrodzenia za ratownictwo lub udzielenie pomocy dla ładunku lub frachtu, które żądane jest z tytułu działań związanych z ratownictwem lub udzieleniem pomocy - przed sąd, w ramach właściwości którego dany ładunek lub fracht:

a) został zajęty w celu zabezpieczenia tej zapłaty; lub

b) mógł zostać w tym celu zajęty, lecz złożona została kaucja lub inne zabezpieczenie; z zastrzeżeniem, że niniejszy przepis ma zastosowanie jedynie wówczas, gdy twierdzi się, że pozwany ma prawa do ładunku lub frachtu albo że takie prawa miał w czasie działań ratowniczych lub udzielania pomocy.

Jurysdykcja przemienne – art. 8

Osoba mająca miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może zostać pozwana również:

- 1) jeżeli pozywa się łącznie kilka osób - przed sąd miejsca, w którym ma miejsce zamieszkania jeden z pozwanych, o ile między sprawami istnieje tak ścisła więź, że pożądane jest ich łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie w celu uniknięcia wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń;
- 2) jako strona trzecia w sprawach dotyczących powództwa gwarancyjnego lub interwencyjnego wobec osoby trzeciej - przed sąd, przed którym toczy się główne postępowanie, chyba że postępowanie to zostało wszczęte jedynie w celu wyłączenia tej osoby spod jurysdykcji sądu właściwego w jej sprawie;
- 3) w sprawach dotyczących powództwa wzajemnego opierającego się na tej samej umowie lub na tym samym stanie faktycznym, na których zostało oparte powództwo główne - przed sąd, w którym zawisło powództwo główne;
- 4) jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenie wynikające z umowy i powództwo może zostać połączone z powództwem przeciwko temu samemu pozwanemu o prawa rzeczowe na nieruchomościach - przed sąd państwa członkowskiego, w którym położona jest nieruchomość.

Jurysdykcja przemiana – art. 8

Art. 8 obejmuje następujące sytuacje procesowe związane ze: 1) współuczestnictwem procesowym (pkt 1), 2) powództwem z tytułu rękojmi i gwarancji (pkt 2), 3) powództwem wzajemnym (pkt 3), postępowaniem, którego przedmiotem jest umowa lub roszczenie wynikające z umowy, gdy powództwo może być połączone z powództwem przeciwko temu samemu pozwanego o prawa rzeczowe na nieruchomości (pkt 4)

Jurysdykcja – sprawy dot. ubezpieczeń

Art. 11

1. Ubezpieczyciel mający miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może zostać pozwany:

a) przed sądy państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania;

b) w innym państwie członkowskim, w przypadku powództw ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uposażonego z tytułu ubezpieczenia - przed sąd miejsca, w którym powód ma miejsce zamieszkania; lub

c) jeżeli jest on współubezpieczycielem - przed sąd państwa członkowskiego, przed który został pozwany główny ubezpieczyciel.

2. Jeżeli ubezpieczyciel nie ma miejsca zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, ale posiada filię, agencję lub inny oddział w państwie członkowskim, to w sporach wynikających z ich działalności jest traktowany tak, jak gdyby miał miejsce zamieszkania na terytorium tego państwa członkowskiego.

Jurysdykcja – sprawy dot. ubezpieczeń

Art. 12

W odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej lub ubezpieczenia nieruchomości ubezpieczyciel może być ponadto pozwany przed sąd miejsca, gdzie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Tę samą zasadę stosuje się, jeżeli ruchomości i nieruchomości objęte są tą samą umową ubezpieczenia, a powstała na nich szkoda wynika z tego samego zdarzenia.

Kategorie spraw. Rozszerzenie zakresu jurysdykcji dotyczy następujących kategorii spraw: 1) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, 2) ubezpieczenie nieruchomości, 3) objęcie ruchomości i nieruchomości tą samą umową ubezpieczenia, gdy powstała na nich szkoda wynika z tego samego zdarzenia – identycznego wypadku ubezpieczeniowego

Jurysdykcja – sprawy dot. ubezpieczeń

Art. 13

1. W odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel może być również pozwany przed sądem, w którym zawisło powództwo poszkodowanego przeciwko ubezpieczonemu, o ile jest to dopuszczalne według prawa tego sądu.
2. Przepisy art. 10, 11 i 12 mają zastosowanie do powództw wytoczonych przez poszkodowanego bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi, jeżeli takie bezpośrednie powództwo jest dopuszczalne.
3. Jeżeli prawo właściwe dla takiego powództwa bezpośredniego przewiduje przypozwanie ubezpieczającego lub ubezpieczonego, to ten sam sąd ma jurysdykcję także wobec tych osób.

Jurysdykcja – sprawy dot. ubezpieczeń

Art. 13

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej. W przypadku gdy sprawa dotyczy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel może zostać pozwany przed sąd, w którym zawisło powództwo poszkodowanego przeciwko ubezpieczonemu, o ile jest to dopuszczalne według prawa tego sądu (tzw. *actio directa*). W takiej sytuacji poszkodowany, pozywając bezpośrednio ubezpieczyciela, może skorzystać z podstaw jurysdykcji przysługujących stronie słabszej, czyli ubezpieczającego, ubezpieczanego oraz uposażonego z tytułu ubezpieczenia.

Katalog podmiotów uprawnionych do wystąpienia z powództwem. W ocenie Trybunału katalog podmiotów uprawnionych do wystąpienia z powództwem przed sąd państwa swojego zamieszkania nie jest ograniczony do ubezpieczającego, ubezpieczonego i uposażonego z tytułu ubezpieczenia. Obejmuje wszystkie te podmioty, które mogą być uznane za stronę niebędącą uczestnikiem profesjonalnego obrotu ubezpieczeniowego (wyr. TS z 26.5.2005 r., *Groupement d'intérêt économique (GIE) Réunion européenne i in. v. Zurich Espana i Société pyrénéenne de transit d'automobiles (Soptrans)*, [C-77/04](#), Zb. Orz. 2005, s. I-04509) o ile *actio directa* przewidziane zostało w prawie właściwym.

Jurysdykcja – sprawy dot. ubezpieczeń

Art. 14

1. Nie naruszając przepisów art. 13 ust. 3, ubezpieczyciel może pozywać tylko przed sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium pozwany ma miejsce zamieszkania, bez względu na to, czy jest on ubezpieczającym, ubezpieczonym czy też uposażonym z tytułu ubezpieczenia.

2. Przepisy niniejszej sekcji nie naruszają prawa do wytoczenia powództwa wzajemnego przed sąd, przed którym zgodnie z niniejszą sekcją zawisło powództwo główne.

Podstawy jurysdykcyjne. Omawiany przepis wąsko określa podstawy jurysdykcyjne, z których może skorzystać ubezpieczyciel. Zasadą jest, że może on wnieść powództwo przeciwko ubezpieczającemu, ubezpieczonemu lub uposażonemu z tytułu ubezpieczenia, jedynie przed sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium pozwany ma miejsce zamieszkania.

Jurysdykcja – sprawy dot. ubezpieczeń

Art. 14

Uprawnienia ubezpieczyciela. Pomimo tak znacznego zawężenia ogólnej podstawy jurysdykcyjnej ubezpieczyciel może ponadto skorzystać z dodatkowych rozwiązań, choć mają one bardzo wąski zakres zastosowania:

- 1)** w przypadku wytoczenia przez poszkodowanego powództwa bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi może on, jeżeli przewiduje to prawo właściwe dla tego bezpośredniego powództwa, przypożwać ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uposażonemu z tytułu ubezpieczenia przed sąd rozpoznający powództwo bezpośrednie;
- 2)** ubezpieczyciel ma prawo do wytoczenia powództwa wzajemnego przed sąd, w którym zawisło powództwo główne;
- 3)** jeżeli sprawa dotyczy sporu wynikającego z działalności filii, agencji lub innego oddziału pozwanego, który ma miejsce zamieszkania w jednym z państw członkowskich, ubezpieczyciel może wystąpić z powództwem przeciwko niemu przed sądy tego państwa członkowskiego, w którym znajduje się filia, agencja lub inny oddział pozwanego.

Jurysdykcja – sprawy dot. ubezpieczeń

Art. 15

Od przepisów niniejszej sekcji można odstąpić na podstawie umowy tylko wówczas:

- 1)** jeżeli umowa została zawarta po powstaniu sporu;
- 2)** jeżeli przyznaje ona ubezpieczającemu, ubezpieczonemu lub uposażonemu z tytułu ubezpieczenia uprawnienie do występowania przed sądy inne niż wymienione w niniejszej sekcji;
- 3)** jeżeli została ona zawarta między ubezpieczającym a ubezpieczycielem, którzy w chwili zawarcia umowy mają miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w tym samym państwie członkowskim, celem uzasadnienia jurysdykcji sądów tego państwa członkowskiego także wówczas, gdy zdarzenie wywołujące szkodę nastąpiło za granicą, chyba że taka umowa nie jest dopuszczalna według prawa tego państwa członkowskiego;
- 4)** jeżeli została ona zawarta przez ubezpieczającego, który nie ma miejsca zamieszkania w państwie członkowskim, z wyjątkiem ubezpieczenia obowiązkowego lub ubezpieczenia nieruchomości położonej w państwie członkowskim; lub
- 5)** jeżeli dotyczy ona umowy ubezpieczenia obejmującej jedno lub więcej ryzyk, wymienionych w art. 16.

Jurysdykcja – sprawy dot. ubezpieczeń

Art. 16

Do zakresu regulacji artykułu 15 pkt 5 należą następujące ryzyka:

1) wszelkie szkody:

a) w statkach morskich, urządzeniach umieszczonych na wodach przybrzeżnych lub na morzu otwartym albo w statkach powietrznych, wynikłe z ryzyk związanych z ich użytkowaniem w celach gospodarczych;

b) w przewożonych towarach innych niż bagaż pasażerów, jeżeli towary te przewożone są wyłącznie lub częściowo przez te statki morskie lub powietrzne;

2) odpowiedzialność wszelkiego rodzaju, z wyjątkiem odpowiedzialności za szkody na osobie pasażerów lub za szkody w ich bagażu:

a) wynikająca z używania lub eksploatacji statków morskich, urządzeń lub statków powietrznych, o których mowa w pkt 1 lit. a), chyba że - co dotyczy tych ostatnich - przepisy prawne państwa członkowskiego, w którym statek powietrzny został wpisany do rejestru, zakazują zawierania umów dotyczących jurysdykcji w sprawach ubezpieczenia od takich ryzyk;

b) za szkody spowodowane przez przewożone towary podczas przewozu w rozumieniu pkt 1 lit. b);

3) straty finansowe związane z użytkowaniem lub eksploatacją statków morskich, urządzeń lub statków powietrznych, o których mowa w pkt 1 lit. a), w szczególności utrata frachtu lub opłaty czarterowej;

4) jakiegokolwiek dodatkowe ryzyko pozostające w związku z jednym z ryzyk wymienionych w pkt 1-3;

5) nie naruszając pkt 1-4 wszystkie "wielkie ryzyka" w rozumieniu dyrektywy 2009/138/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Solvency II)

Jurysdykcja – umowy konsumenckie

Art. 17

1. Jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia z umowy, którą zawarła osoba, konsument, w celu, który nie może być uważany za działalność zawodową lub gospodarczą tej osoby, jurysdykcję określa się na podstawie niniejszej sekcji, nie naruszając przepisów art. 6 i art. 7 pkt 5,

a) jeżeli chodzi o umowę sprzedaży na raty rzeczy ruchomych;

b) jeżeli chodzi o umowę pożyczki spłacanej ratami lub inną umowę kredytową, która przeznaczona jest na finansowanie kupna rzeczy tego rodzaju; lub

c) we wszystkich innych przypadkach - gdy druga strona umowy w państwie członkowskim, na terytorium którego konsument ma miejsce zamieszkania prowadzi działalność zawodową lub gospodarczą lub taką działalnością w jakikolwiek sposób kieruje do tego państwa członkowskiego lub do kilku państw włącznie z tym państwem członkowskim, a umowa wchodzi w zakres tej działalności.

Jurysdykcja – umowy konsumenckie

Art. 17

2. Jeżeli konsument zawiera umowę z kontrahentem, który nie ma miejsca zamieszkania na terytorium danego państwa członkowskiego, ale ma filię, agencję lub inny oddział w państwie członkowskim, to w sporach dotyczących ich działalności kontrahent taki jest traktowany tak, jak gdyby miał miejsce zamieszkania w tym państwie członkowskim.
3. Niniejsza sekcja nie ma zastosowania do umów przewozu, z wyjątkiem umów przewidujących w zamian za cenę ryczałtową połączone świadczenia przewozu i noclegu.

Jurysdykcja – umowy konsumenckie

Art. 17

Podobnie, jak w przypadku umów ubezpieczeniowych i umów dotyczących indywidualnych umów o pracę celem tej sekcji jest ochrona słabszej strony umowy, jaką jest konsument. W związku z tym dużego znaczenia nabiera kwestia zdefiniowania pojęcia "konsument". Artykuł 17 ust. 1 Rozporządzenia [Nr 1215/2012](#) stanowi, że jest nim osoba zawierająca umowę w celu, który nie może być uważany za jej działalność zawodową lub gospodarczą (terminem tym mogą być zatem objęte zarówno osoby fizyczne, jak i prawne, pod warunkiem, że nie działają w celu określonym jako gospodarczy lub zawodowy. Definicja konsumenta w Rozporządzeniu [Nr 1215/2012](#) odpowiada orzecznictwu TS. Według Trybunału pojęcie konsumenta winno być ujmowane szeroko. Jednak za konsumenta nie można uważać osoby, zawierającej umowę, której przedmiotem jest działalność zawodowa, nawet jeśli ma ona zostać podjęta w przyszłości (por. wyr. z 3.7.1997 r., w sprawie *Francesco Benincasa v. Dentalkit Srl*, [C-269/95](#), Legalis), a także osoba, która zawiera umowę dotyczącą towaru przeznaczonego do użytku po części gospodarczego, a po części niezwiązanego z jej działalnością gospodarczą, za wyjątkiem sytuacji, gdy użytek gospodarczy jest zupełnie marginalny i odgrywa jedynie nikłą rolę w ogólnym kontekście danej transakcji (wyr. z 20.1.2005 r. w sprawie *Gruber v. Bay Wa AG*, [C-464/01](#), Legalis) (zob. także wyr. TS z 19.1.1993 r. w sprawie *Shearson Lehman Hutton Inc v. TVB Treuhandgesellschaft fuer Vermoegensverwaltung und Beteiligungen mbH*, [C-89/91](#), Legalis).

Jurysdykcja – umowy konsumenckie

Art. 17

Sprawy konsumenckie to sprawy, których przedmiotem są:

- umowy sprzedaży na raty rzeczy ruchomych, lub
- umowy pożyczki spłacanej ratami lub inne umowy kredytowe, które są przeznaczone do sfinansowania zakupu rzeczy tego rodzaju, lub
- wszystkie inne przypadki, gdy drugą stroną umowy w państwie członkowskim, na terytorium którego konsument ma miejsce zamieszkania prowadzi działalność zawodową lub gospodarczą lub taką działalnością w jakikolwiek sposób kieruje do tego państwa członkowskiego lub do kilku państw włącznie z tym państwem członkowskim, a umowa wchodzi w zakres tej działalności.

Szczególne reguły jurysdykcji znajdują zatem zastosowanie także do umów zawartych w innym państwie niż miejsce zamieszkania konsumenta; koncepcja działalności wykonywanej lub skierowanej do państwa członkowskiego pozwala uwzględnić umowy zawierane przez Internet, przy pomocy urządzeń dostępnych w państwie zamieszkania konsumenta; taki kontrakt będzie zatem traktowany w sposób identyczny, jak umowy zawierane przy pomocy telefonu, faksu i podobnych środków komunikowania się na odległość.

Jurysdykcja – umowy konsumenckie

Art. 18

1. Konsument może wytoczyć powództwo przeciwko swojemu kontrahentowi przed sądem państwa członkowskiego, na którego terytorium kontrahent ten ma miejsce zamieszkania, albo bez względu na miejsce zamieszkania kontrahenta – przed sądem miejsca, w którym konsument ma miejsce zamieszkania.
2. Kontrahent może wytoczyć powództwo przeciwko konsumentowi tylko przed sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium konsument ma miejsce zamieszkania.
3. Przepisy niniejszego artykułu nie naruszają prawa do wytoczenia powództwa wzajemnego przed sąd, przed którym zgodnie z niniejszą sekcją zawisło powództwo główne.

Jurysdykcja – umowy konsumenckie

Art. 18

Jurysdykcja w sprawach z udziałem konsumenta należy do jurysdykcji, której zasady mają chronić konsumenta jako słabszą stronę umowy. Przewiduje się jednak możliwość uregulowania umownego jurysdykcji także w tych sprawach, chociaż swoboda wyboru sądu jest ograniczona. Ze sprawą konsumencką mamy do czynienia wówczas, gdy przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia, które zostały zwarte przez konsumenta w celu, który nie może być uważany za działalność zawodową lub gospodarczą tej osoby (por. więcej *M. Zalisko*, Instrumenty prawne w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych w Unii Europejskiej, Warszawa 2013, s. 133; *A. Jaroszek*, Prawo właściwe dla umów konsumenckich zawieranych przez Internet, Warszawa 2009, s. 142). Pojęcie sprawy konsumenckiej podlega wykładni autonomicznej. Zgodnie z orzecznictwem TS osoby prawne nie są konsumentami (wyr. TS z 22.11.2001 r. w sprawie *Cape Snc v. Idealservice Srl*, [C-541/99](#), [C-542/99](#), Legalis). Jak już wspomiano wyżej, unijna regulacja dotycząca jurysdykcji ma na celu ochronić konsumenta jako słabszą gospodarczo stronę umowy zawartej z przedsiębiorcą (*K. Wietz*, Jurysdykcyjne aspekty zobowiązań umownych i deliktowych zobowiązań elektronicznych w świetle rozporządzenia rady [nr 44/2001](#) – zagadnienia węzłowe, w: *J. Gołaczyński* (red.), Kolizyjne aspekty zobowiązań elektronicznych, Warszawa 2009, s. 284).

Jurysdykcja – umowy konsumenckie

Art. 18

Konsument zatem nie może być pozwany w państwie, gdzie ma siedzibę jego kontrahent prawny. Stąd też powód, który zawarł umowę prowadząc działalność gospodarczą lub zawodową nie może korzystać z ochrony konsumenckiej wyrażonej w art. 18 i n. Rozporządzenia (tak wyr. TS z 9.1.1993 r. w sprawie *Shearson Lehmann Hutton Inc v. TVB Trauhandgesellschaft fuer Vermoerensverwaltung und Beteiligungen mbH* – więcej K. Weitz, Autonomiczna wykładnia europejskiego prawa cywilnego procesowego – wprowadzenie i wyr. z 10.1.1993 r. w sprawie [C-89/91](#), EPS 2008, Nr 2, s. 58). Oczywiście, czy umowa jest związana bezpośrednio z działalnością zawodową czy gospodarczą osoby należy zawsze podnosić do konkretnego przypadku. Nie można zatem takiej oceny dokonać w oderwaniu od okoliczności faktycznych sprawy.

Jurysdykcja – umowy konsumenckie

Art. 18

Konsument może wytoczyć powództwo przeciwko swemu kontrahentowi według własnego wyboru:

- albo przed sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium kontrahent ma swoją siedzibę lub miejsce zamieszkania;
- albo też przed sądy miejsca, na którego terytorium konsument ma miejsce zamieszkania (chodzi o miejsce zamieszkania z chwili wszczęcia postępowania) (art. 18 ust. 1 i 2 Rozporządzenia [Nr 1215/2012](#));
- może również pozwać go przed sąd miejsca, w którym kontrahent ma filię, agencję lub inny oddział, choćby sam kontrahent miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w innym państwie członkowskim, jeśli umowa konsumencka będąca przedmiotem sporu wynika z działalności filii, agencji lub oddziału ([art. 17 ust. 3](#) Rozporządzenia [Nr 1215/2012](#)).

Jurysdykcja – umowy konsumenckie

Art. 19

Od przepisów niniejszej sekcji można odstąpić na podstawie umowy tylko wówczas:

- 1)** jeżeli umowa została zawarta po powstaniu sporu;
- 2)** jeżeli przyznaje ona konsumentowi uprawnienie do wytaczania powództwa przed sądy inne niż wymienione w niniejszej sekcji; lub
- 3)** jeżeli została ona zawarta między konsumentem a jego kontrahentem, którzy w chwili zawarcia umowy mają miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w tym samym państwie członkowskim, a umowa ta przewiduje jurysdykcję sądów tego państwa członkowskiego, o ile taka umowa jest dopuszczalna w świetle prawa tego państwa członkowskiego.

Jurysdykcja – sprawy indywidualne o pracę

Art. 20

1. Jeżeli przedmiotem postępowania jest indywidualna umowa o pracę lub roszczenia z indywidualnej umowy o pracę jurysdykcję określa się według niniejszej sekcji, nie naruszając przepisów art. 6, art. 7 pkt 5 oraz, jeżeli powództwo wytoczono przeciwko pracodawcy, art. 8 pkt 1.
2. Jeżeli pracodawca, z którym pracownik zawarł indywidualną umowę o pracę, nie ma miejsca zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, ale posiada filię, agencję lub inny oddział w państwie członkowskim, to będzie traktowany w sporach dotyczących ich działalności jak gdyby miał miejsce zamieszkania na terytorium tego państwa członkowskiego.

Jurysdykcja – sprawy indywidualne o pracę

Art. 21

1. Pracodawca mający miejsce zamieszkania w państwie członkowskim może być pozwany:

a) przed sądy państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania; lub

b) w innym państwie członkowskim:

(i) przed sąd miejsca, w którym pracownik zazwyczaj świadczy lub ostatnio zazwyczaj świadczył pracę; lub

(ii) jeżeli pracownik zazwyczaj nie świadczy lub zazwyczaj nie świadczył pracy w jednym i tym samym państwie - przed sąd miejsca, w którym znajduje się albo znajdował się oddział, który pracownika zatrudnił.

2. Pracodawca, który nie ma miejsca zamieszkania w danym państwie członkowskim, może zostać pozwany przed sąd jednego z państw członkowskich, zgodnie z ust. 1 lit. b).

Jurysdykcja – sprawy indywidualne o pracę

Art. 22

1. Pracodawca może wytoczyć powództwo tylko przed sądami państwa członkowskiego, na terytorium którego pracownik ma miejsce zamieszkania.
2. Przepisy niniejszej sekcji nie naruszają prawa do wytoczenia powództwa wzajemnego przed sąd, przed którym zgodnie z niniejszą sekcją zawisło powództwo główne.

Art. 23

Od przepisów niniejszej sekcji można odstąpić na podstawie umowy tylko wówczas:

- 1)** jeżeli umowa została zawarta po powstaniu sporu; lub
- 2)** jeżeli przyznaje ona pracownikowi prawo do wytaczania powództwa przed sądy inne niż wymienione w niniejszej sekcji.

Jurysdykcja wyłączna – art. 24

Niezależnie od miejsca zamieszkania stron jurysdykcję wyłączną mają następujące sądy państwa członkowskiego:

1) w sprawach, których przedmiotem są prawa rzeczowe na nieruchomościach oraz najem lub dzierżawa nieruchomości - sądy państwa członkowskiego, w którym nieruchomość jest położona.

Jednakże w sprawach dotyczących najmu lub dzierżawy nieruchomości zawartych na czasowy użytek prywatny nieprzekraczający sześciu kolejnych miesięcy jurysdykcję mają również sądy państwa członkowskiego, w którym pozwany ma miejsce zamieszkania, jeżeli najemca lub dzierżawca jest osobą fizyczną, a właściciel oraz najemca lub dzierżawca mają miejsce zamieszkania w tym samym państwie członkowskim;

2) w sprawach, których przedmiotem jest ważność, nieważność lub rozwiązanie spółki lub osoby prawnej albo ważność decyzji ich organów - sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium spółka lub osoba prawna ma swoją siedzibę. Przy ustalaniu, gdzie znajduje się siedziba sąd stosuje przepisy swojego prawa prywatnego międzynarodowego;

3) w sprawach, których przedmiotem jest ważność wpisów do rejestrów publicznych - sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium rejestry są prowadzone;

4) w sprawach, których przedmiotem jest rejestracja lub ważność patentów, znaków towarowych, wzorów i modeli, jak również podobnych praw wymagających zgłoszenia lub zarejestrowania niezależnie od tego, czy dana kwestia została podniesiona w pozwie czy też w drodze zarzutu procesowego - sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium wystąpiono ze zgłoszeniem lub o rejestrację albo nastąpiło zgłoszenie lub rejestracja, albo na podstawie aktu prawa unijnego lub umowy międzynarodowej uznaje się, że zgłoszenie lub rejestracja nastąpiły;

Nie naruszając jurysdykcji Europejskiego Urzędu Patentowego zgodnie z Konwencją o udzielaniu patentów europejskich, podpisaną w Monachium dnia 5 października 1973 r., sądy każdego państwa członkowskiego mają jurysdykcję wyłączną w postępowaniach dotyczących rejestracji lub ważności europejskiego patentu udzielonego w stosunku do tego państwa członkowskiego;

5) w postępowaniach, których przedmiotem jest wykonanie orzeczeń - sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium wykonanie powinno nastąpić lub nastąpiło.

Jurysdykcja wyłączna

Jurysdykcja wyłączna polega na tym, że w zakresie określonej kategorii spraw wyłącznie właściwe są sądy jednego państwa z jednoczesnym wykluczeniem właściwości sądów innych państw; nie jest możliwe jej modyfikowanie w drodze umowy jurysdykcyjnej.

Stwierdzenie braku jurysdykcji z urzędu. W sprawach, w których jurysdykcja ma charakter wyłączny sąd jest zobligowany do stwierdzenia braku swojej jurysdykcji z urzędu

Artykuł 24 – Sąd państwa członkowskiego stwierdza z urzędu brak swej jurysdykcji, jeżeli wystąpiono do niego o rozpoznanie sprawy należącej na mocy art. 24 do wyłącznej jurysdykcji sądów innego państwa członkowskiego.

Umowa jurysdykcyjna

Art. 25 ust. 1 Jeżeli strony niezależnie od ich miejsca zamieszkania uzgodniły, że sąd lub sądy państwa członkowskiego powinny rozstrzygać spór już wynikły albo spór przyszły mogący wyniknąć z określonego stosunku prawnego, to sąd lub sądy tego państwa mają jurysdykcję, chyba że umowa ta jest nieważna pod względem materialnym, na mocy prawa danego państwa członkowskiego. Tak określona jurysdykcja jest jurysdykcją wyłączną, o ile strony nie uzgodniły inaczej. Umowę jurysdykcyjną zawiera się:

- a) w formie pisemnej lub ustnej potwierdzonej na piśmie;
- b) w formie, która odpowiada praktyce przyjętej między stronami; lub
- c) w handlu międzynarodowym- w formie odpowiadającej zwyczajowi handlowemu, który strony znały lub musiały znać i który strony umów tego rodzaju w określonej dziedzinie handlu powszechnie znają i którego stale przestrzegają.

Ust. 2 Wszelkie przekazy elektroniczne umożliwiające trwałą zapis umowy są traktowane na równi z formą pisemną.

Umowa jurysdykcyjna

Artykuł 25 rozporządzenia Nr 1215/2012 znajduje zastosowanie, ilekroć sądem prorogowanym jest sąd państwa członkowskiego UE, a sprawa ma charakter sprawy cywilnej lub handlowej w rozumieniu autonomicznej wykładni tego pojęcia niezależnie od tego czy sprawa wykazuje związek z terytorium danego państwa członkowskiego. Spór może mieć charakter aktualny lub przyszły, jednak zawsze musi wynikać z określonego stosunku prawnego.

Ten ostatni wymóg był przedmiotem orzecznictwa TSUE w odniesieniu do prorogacji jako elementu statutu spółki akcyjnej, jeszcze na gruncie Konwencji brukselskiej. Trybunał orzekł wówczas, że określenie jest wystarczające, jeżeli klauzula jurysdykcyjna obejmuje spory między spółką i jej akcjonariuszami. W odróżnieniu od poprzednio obowiązującego rozporządzenia Nr 44/2001 w aktualnej regulacji brak jest wymogu, by przynajmniej jedna ze stron umowy jurysdykcyjnej miała miejsce zamieszkania na terytorium UE.

Umowa jurysdykcyjna

Przyznanie jurysdykcji na podstawie art. 25 rozporządzenia może ograniczyć się do wskazania samego kraju, bądź też łączyć się ze wskazaniem konkretnego sądu właściwego miejscowo. Możliwe jest wskazanie jednego bądź też kilku państw członkowskich; w tym ostatnim wypadku, przy braku odmiennych zastrzeżeń w treści umowy, należy przyjąć, że stronie przysługuje możliwość wyboru spośród opcji wskazanych w umowie.

W praktyce duże znaczenie ma problematyka tzw. jednostronnych umów jurysdykcyjnych. Ich istotą jest stworzenie uprzywilejowanej pozycji jednej ze stron poprzez stworzenie jej szerszego wyboru podstaw jurysdykcji.

Umowa jurysdykcyjna

Uprzywilejowanie to może wyrażać się w przyjęciu, że jednej stronie przysługuje prawo wyboru między jurysdykcją umowną bądź też jedną z podstaw jurysdykcji przewidzianych w poszczególnych przepisach rozporządzenia, podczas gdy pole działania drugiej strony jest ograniczone do *forum* wskazanego w umowie.

Dopuszczalność zawierania takich umów jest ograniczona treścią przepisów o ochronie strony słabszej, jednak w doktrynie przyjmuje, że jednostronne umowy jurysdykcyjne mogą być swobodnie zawierane w obrocie między przedsiębiorcami.

Należy wykluczyć, niezależnie od statusu stron, dopuszczalność umów, które dawałyby powodowi zupełną swobodę w wyborze forum według swojego uznania.

Umowa jurysdykcyjna

Negatywną przesłanką dla skorzystania z jurysdykcji umownej jest okoliczność, że umowa jurysdykcyjna jest "nieważna pod względem materialnym.

Pojęcie "materialnej ważności" zostało użyte jako zbiorcze określenie dla tych aspektów umów jurysdykcyjnych, które nie zostały uregulowane w rozporządzeniu; chodzi tu m.in. o kwestie takie jak zdolność do zawarcia umowy czy też wady oświadczeń woli .

W świetle aktualnej regulacji, dla potrzeb oceny tak pojętej ważności sąd winien odwołać się do swojego prawa materialnego, z uwzględnieniem ewentualnych odesłań wynikających z norm kolizyjnych obowiązujących w państwie sądu.

Umowa jurysdykcyjna

Umowa jurysdykcyjna może zostać skutecznie zawarta w **trojkiej formie**, przy czym forma ta jest w każdym wypadku poddawana wykładni autonomicznej

W odniesieniu do formy pisemnej przyjmuje się, że wystarczająca jest wzajemna wymiana pisemnych oświadczeń, oraz że w wypadku zawarcia klauzuli jurysdykcyjnej w ogólnych warunkach umów moc klauzuli uzależniona jest od wskazania w umowie, że ogólne warunki stanowią część umowy (post. SN z 26.10.2005 r., I CK 263/05, Legalis).

W odniesieniu do potwierdzenia formy ustnej na piśmie – może ono pochodzić od którejkolwiek ze stron umowy, także tej, która się na umowę powołuje.

Umowa jurysdykcyjna

Zgodnie z art. 25 ust. 2 rozporządzenia wszelkie przekazy elektroniczne umożliwiające trwały zapis umowy są traktowane na równi z formą pisemną.

Umowa jurysdykcyjna może zostać zawarta w formie, która odpowiada praktyce przyjętej między stronami.

W handlu międzynarodowym umowa jurysdykcyjna może zostać zawarta w formie odpowiadającej zwyczajowi handlowemu, który strony znały lub musiały znać i który strony umów tego rodzaju w określonej dziedzinie handlu powszechnie znają i którego stale przestrzegają.

Umowa jurysdykcyjna

Art. 25 ust. 4. Umowy jurysdykcyjne lub odpowiednie przepisy zawarte w warunkach powołania "trustu" nie wywołują skutku prawnego, jeżeli są sprzeczne z przepisami art. 15, 19 lub 23 albo jeżeli sądy, których jurysdykcja została wyłączona przez strony w umowie, mają wyłączną jurysdykcję na podstawie art. 24.

Ust. 5. Umowę jurysdykcyjną, która stanowi część umowy podstawowej, traktuje się jak umowę niezależną od innych postanowień umowy podstawowej.

Ważności umowy jurysdykcyjnej nie można podważać, opierając się jedynie na przesłance nieważności umowy podstawowej.

Umowa jurysdykcyjna

Umowy jurysdykcyjne nie mogą być jednak wykorzystywane przez strony do obchodzenia jurysdykcji wyłącznej wynikającej z art. 24 rozporządzenia ani też pozostawać w sprzeczności z regulacjami obowiązującymi w przypadkach ochrony stron słabszych.

Przepis art. 25 ust. 4 rozporządzenia stanowi, że takie umowy jurysdykcyjne "nie wywołują skutku prawnego".

Wyłącznieść jurysdykcji wynikająca jedynie z umowy nie będzie uwzględniana przez sąd z urzędu i nie stanowi przeszkody do ustanowienia jurysdykcji poprzez wwanie się w spór, zaś jej ewentualne naruszenie nie będzie podstawą do odmowy uznania i wykonania orzeczenia

Minimalna treść umowy jurysdykcyjnej

I. Oznaczenie sporu, którego umowa ma dotyczyć lub określenie stosunku prawnego, z którego ten spór ma wyniknąć.

- Ma to zapobiec zawieraniu tzw. generalnych umów jurysdykcyjnych.
- Umowa jurysdykcyjna musi być zindywidualizowana, musi odnosić się do konkretnych spraw lub stosunku, z którego one wynikają.

Minimalna treść umowy jurysdykcyjnej

II. Wskazanie sądów konkretnego państwa, które będą władne rozstrzygnąć sprawę.

- Możemy określić, że z mocy umowy jurysdykcja będzie przysługiwać sądom niemieckim – strony zatem przyznają jurysdykcję sądom niemieckim jako całości, natomiast o tym, który konkretnie sąd sprawę rozpozna, decydują przepisy o właściwości miejscowej obowiązujące w Niemczech.
- Drugi wariant: możemy wskazać konkretny sąd, który ma rozstrzygać sprawę, np. sąd w Berlinie. Tego typu sformułowanie ma dwie funkcje: (1) przyznajemy jurysdykcję krajową sądom niemieckim, (2) przyznajemy jurysdykcję sądowi wymienionemu w umowie.
- Wskazanie w drodze umowy konkretnego sądu oznacza, że ten sąd będzie władny sprawę rozstrzygnąć, choćby przepisy obowiązujące w danym państwie nie znały instytucji umownego zastrzeżenia właściwości miejscowej sądu.
- W praktyce często korzysta się z drugiego wariantu (bierze się pod uwagę linię orzeczniczą danego sądu, siedzibę kancelarii, siedzibę klienta).
- Sądy możemy w umowie określić z nazwy, ale i w sposób pośredni (np. że jurysdykcja przysługuje sądom miejsca zamieszkania pozwanego).

Wdanie się w spór

Art. 26 ust. 1. Jeżeli sąd państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji na podstawie innych przepisów niniejszego rozporządzenia, uzyskuje on jurysdykcję, jeżeli pozwany przed tym sądem wda się w spór. Niniejszy przepis nie ma zastosowania, jeżeli pozwany wdaje się w spór w tym celu, aby podnieść zarzut braku jurysdykcji lub jeżeli inny sąd ma na podstawie art. 24 jurysdykcję wyłączną.

Ust. 2. W sprawach, o których mowa w sekcjach 3, 4 lub 5, w których pozwanym jest ubezpieczający, ubezpieczony, uposażony z tytułu ubezpieczenia, poszkodowany, konsument lub pracownik, przed przyjęciem jurysdykcji na podstawie ust. 1 sąd zapewnia, aby pozwany został poinformowany o prawie do zakwestionowania jurysdykcji sądu oraz o skutkach stawiennictwa lub jego braku.

Wdanie się w spór

Umieszczenie komentowanego przepisu w sekcji 7 Rozporządzenia Nr 1215/2012 poświęconej umowom dotyczącym jurysdykcji, wskazuje, że nabycie przez sąd jurysdykcji przez wdanie się w spór stanowi milczące zawarcie umowy jurysdykcyjnej, taka też konkluzja wynika z treści wyroku TS z 20.5.2010 r. w sprawie *Česká podnikatelská pojišťovna as, Vienna Insurance Group v. Michalowi Bilasowi* (C-111/09, Legalis).

Trybunał wskazał bowiem, że: "wykładni art. 24 rozporządzenia Rady (WE) Nr 44/2001 z 22.12.2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy dokonywać w ten sposób, że sąd, do którego wniesiono skargę niezgodnie z zasadami zawartymi w rozdziale II sekcja 3 tego rozporządzenia, musi stwierdzić swoją właściwość, w przypadku gdy pozwany wda się w spór i nie podniesie zarzutu braku jurysdykcji, ponieważ takie wdanie się w spór stanowi milczące zawarcie umowy dotyczącej jurysdykcji".

Wdanie się w spór

Umieszczenie komentowanego przepisu w sekcji 7 Rozporządzenia Nr 1215/2012 poświęconej umowom dotyczącym jurysdykcji, wskazuje, że nabycie przez sąd jurysdykcji przez wdanie się w spór stanowi milczące zawarcie umowy jurysdykcyjnej, taka też konkluzja wynika z treści wyroku TS z 20.5.2010 r. w sprawie *Česká podnikatelská pojišťovna as, Vienna Insurance Group v. Michalowi Bilasowi* (C-111/09, Legalis).

Trybunał wskazał bowiem, że: "wykładni art. 24 rozporządzenia Rady (WE) Nr 44/2001 z 22.12.2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy dokonywać w ten sposób, że sąd, do którego wniesiono skargę niezgodnie z zasadami zawartymi w rozdziale II sekcja 3 tego rozporządzenia, musi stwierdzić swoją właściwość, w przypadku gdy pozwany wda się w spór i nie podniesie zarzutu braku jurysdykcji, ponieważ takie wdanie się w spór stanowi milczące zawarcie umowy dotyczącej jurysdykcji".

Wdanie się w spór

Termin „wdanie się w spór” powinien podlegać wykładni autonomicznej i obejmować swoim zakresem nie tylko czynności zmierzające do merytorycznego ustosunkowania się do żądań strony przeciwnej, tj. m.in. ich kontestowania lub uznania, ale również podnoszenie zarzutów natury formalnej jak np. podniesienie zarzutu zawisłości sprawy, zarzutu powagi rzeczy osądzonej, czy też zarzutów dotyczących właściwości miejscowej lub rzeczowej.

Jeśli pozwany podniesie zarzuty: braku jurysdykcji, istnienia zapisu na sąd polubowny lub przysługującego mu immunitetu jurysdykcyjnego wówczas nie jest dopuszczalne przyjęcie jurysdykcji przez wdanie się w spór

Wdanie się w spór

W wypadku gdy zgodnie z ustawodawstwem krajowym sąd krajowy ustanawia kuratora pozwanego nieznanego z miejsca pobytu na rzecz pozwanego, któremu nie doręczono pisma wszczynającego postępowanie ze względu na brak znanego miejsca zamieszkania – wdanie się w spór kuratora pozwanego nieznanego z miejsca pobytu nie stanowi uzasadniającego jurysdykcję krajową tego sądu wdania się tego pozwanego w spór, *wyrok TS z 11.9.2014 r. w sprawie C-112/13*

Zgodnie z wskazanym orzeczeniem wdanie się w spór przez kuratora ustanowionego dla pozwanego nieznanego z miejsca pobytu nie jest równoznaczne z wdaniem się w spór przez pozwanego, tym samym nie stanowi ono podstawy uzyskania przez sąd jurysdykcji w oparciu o wdanie się w spór.

Badanie jurysdykcji

Art. 27 Sąd państwa członkowskiego stwierdza z urzędu brak swej jurysdykcji, jeżeli wystąpiono do niego o rozpoznanie sprawy należącej na mocy art. 24 do wyłącznej jurysdykcji sądów innego państwa członkowskiego.

Sąd na gruncie Rozporządzenia Nr 1215/2012 zobligowany jest do badania jurysdykcji krajowej z urzędu **tylko**, jeśli zawisła sprawa należy do spraw, dla których została przewidziana jurysdykcja wyłączna, tj. spraw wskazanych w art. 24 Rozporządzenia Nr 1215/2012. Jeśli jurysdykcja wyłączna wynika z umowy nie podlega ona badaniu z urzędu na zasadach przewidzianych w niniejszym przepisie.

Badanie jurysdykcji

Art. 28 ust. 1

Jeżeli pozwany mający miejsce zamieszkania w jednym państwie członkowskim zostaje pozwany przed sąd innego państwa członkowskiego, ale się nie stawia, sąd stwierdza z urzędu brak swej jurysdykcji, o ile jego jurysdykcja nie wynika z przepisów niniejszego rozporządzenia.

ust 2. Sąd zawiesza postępowanie do czasu ustalenia, że pozwany miał możliwość uzyskania dokumentu wszczynającego postępowanie albo dokumentu równorzędnego w czasie umożliwiającym na przygotowanie obrony albo że podjęte zostały wszelkie niezbędne do tego czynności.

Zawistość sprawy

Art. 32

Do celów niniejszej sekcji przyjmuje się, że powództwo zostało wytoczone przed sąd:

a) w chwili, w której dokument wszczynający postępowanie albo dokument mu równorzędny został wniesiony do sądu, pod warunkiem że powód nie zaniechał następnie podjęcia czynności, do których był zobowiązany celem spowodowania doręczenia dokumentu pozwanemu; lub

b) jeżeli doręczenie pozwanemu powinno nastąpić przed wniesieniem dokumentu do sądu - w chwili, w której organ odpowiedzialny za doręczenie otrzymał dokument, pod warunkiem że powód nie zaniechał następnie podjęcia czynności, do których był obowiązany celem wniesienia dokumentu do sądu.

Organem odpowiedzialnym za doręczenie, o którym mowa w lit. b), jest pierwszy organ, który otrzymuje dokument przeznaczony do doręczenia.

2. Sąd lub organ odpowiedzialny za doręczenie, o których mowa w ust. 1 odnotowują odpowiednio datę wniesienia dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego albo otrzymania dokumentów przeznaczonych do doręczenia.

Zawisłość sprawy

Art. 29

1. Nie naruszając przepisów art. 31 ust. 2, jeżeli przed sądami różnych państw członkowskich zawisły sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, sąd, przed który wytoczono powództwo później, z urzędu **zawiesza** postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji sądu, przed który najpierw wytoczono powództwo.
2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, na wniosek sądu, przed którym toczy się spór, każdy inny sąd, przed którym wytoczono powództwo, niezwłocznie informuje pierwszy sąd, kiedy wytoczono przed nim powództwo, zgodnie z art. 32.
3. Jeżeli stwierdzona zostanie jurysdykcja sądu, przed który najpierw wytoczono powództwo, sąd, przed który wytoczono powództwo później, stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego sądu.

Zawisłość sprawy

Regulacja dotycząca zawisłości spraw ma na celu rozwiązywanie pozytywnych konfliktów jurysdykcyjnych, a w konsekwencji zmierza do uniknięcia sytuacji, w której wydane zostaną sprzeczne orzeczenia w tych samych sprawach lub sprawach pozostających z sobą w związku.

W przypadku, gdy przed sądami różnych państw członkowskich zawisną sprawy między tymi samymi stronami (tożsamość podmiotowa) o to samo roszczenie (tożsamość przedmiotowa), sąd przed który wytoczono sprawę później z urzędu zawiesza postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji przez sąd przed który najpierw zostało wytoczone powództwo. Jak wskazuje się chronologicznie zawieszenie postępowania w wskazanym przypadku trwa do momentu stwierdzenia istnienia jurysdykcji lub jej braku przez sąd, w którym postępowanie zostało wszczęte wcześniej

Zawisłość sprawy

Sąd przed który później wytoczono powództwo powinien nie podejmować zawieszzonego postępowania do czasu ostatecznego stwierdzenia jurysdykcji lub braku jurysdykcji sądu przed który najpierw wytoczono powództwo.

W szczególności z ostatecznym ustaleniem będziemy mieli do czynienia, gdy od orzeczenia stwierdzającego istnienie lub brak jurysdykcji nie będzie przysługiwał środek zaskarżenia.

Zawisłość sprawy

Art. 30

1. Jeżeli przed sądami różnych państw członkowskich zawisłe są sprawy, które pozostają ze sobą w związku, każdy sąd przed który wytoczono powództwo później, może zawiesić postępowanie.

2. Jeżeli sprawy takie są zawisłe w pierwszej instancji, każdy sąd, przed który wytoczono powództwo później, może na wniosek strony stwierdzić także brak swej jurysdykcji, jeżeli sąd przed który najpierw wytoczono powództwo, ma jurysdykcję w tych sprawach, a połączenie spraw jest zgodne z jego prawem.

3. W rozumieniu niniejszego artykułu uważa się, że sprawy pozostają ze sobą w związku, jeżeli istnieje między nimi tak ścisła więź, że pożądane jest ich łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie w celu uniknięcia wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń.

Zawisłość sprawy

Art. 31

1. Jeżeli sprawy należą do wyłącznej jurysdykcji kilku sądów, sąd, przed który wytoczono powództwo później, stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz sądu, przed który najpierw wytoczono powództwo.
2. Nie naruszając przepisów art. 26, jeżeli powództwo wytoczono przed sądem państwa członkowskiego, który w umowie określonej w art. 25 został wskazany jako mający jurysdykcję wyłączną, każdy sąd innego państwa członkowskiego zawiesza postępowanie, dopóki sąd wskazany w umowie nie stwierdzi, że nie ma jurysdykcji na podstawie tej umowy.
3. Jeżeli sąd wskazany w umowie stwierdził swoją jurysdykcję zgodnie z umową, każdy sąd innego państwa członkowskiego stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego sądu.
4. Ust. 2 i 3 nie mają zastosowania do spraw, o których mowa w sekcjach 3, 4 lub 5, jeżeli powództwo wytacza ubezpieczający, ubezpieczony, uposażony z tytułu ubezpieczenia, poszkodowany, konsument lub pracownik, a umowa nie jest ważna na mocy przepisów tych sekcji.

Środki tymczasowe w tym zabezpieczające

Art. 35

Wniosek o zastosowanie środków tymczasowych, włącznie ze środkami zabezpieczającymi, przewidzianych w prawie państwa członkowskiego, może zostać wniesiony do sądu tego państwa członkowskiego także wówczas, gdy sprawa główna należy do jurysdykcji sądu innego państwa członkowskiego.

Środki tymczasowe w tym zabezpieczające

Z art. 35 wynika ogólna zasada, zgodnie z którą jurysdykcję krajową do orzekania o środkach tymczasowych i zabezpieczających (do zabezpieczenia roszczeń i zabezpieczenia dowodów) mają sądy tego państwa, które mają zgodnie z przepisami rozporządzenia jurysdykcję w sprawie głównej.

Środki tymczasowe w tym zabezpieczające

Jurysdykcja krajowa co do środków tymczasowych i zabezpieczających jest zatem pochodną jurysdykcji krajowej w sprawie głównej. Np. jeżeli pozwany ma miejsce zamieszkania w Polsce i wyprzedaje swój majątek, to powód może ubiegać się o zabezpieczenie roszczenia przed sądem polskim mającym jurysdykcję w sprawie głównej.

Środki tymczasowe w tym zabezpieczające

Sąd państwa członkowskiego jest uprawniony do orzekania w sprawie o zabezpieczenie na podstawie jurysdykcyjnych przepisów krajowych, także wtedy, gdy sąd innego państwa członkowskiego ma kompetencję jurysdykcyjną do rozpoznania sprawy głównej (wyr. ETS z 17.11.1998 r. w sprawie C-391/95, *Van Uden Maritime BV, agissant sous le nom Van Uden Africa Line v. Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line i in.*, Legalis, Nb 11).

Dopuszczalność orzekania o zastosowaniu środka zabezpieczającego na podstawie krajowych przepisów jurysdykcyjnych przemawia za trafnością tezy, że uzupełniają one przepisy rozporządzenia. Z tego powodu nie zachodzą przeszkody dla skuteczności lub wykonania w jednym z państw UE orzeczenia zabezpieczającego wydanego w oparciu o przepisy rozporządzenia Nr 1215/2012 przez sąd innego państwa członkowskiego na podstawie krajowych przepisów jurysdykcyjnych

Uznawanie

Art. 36

1. Orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim są uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.
2. Każda zainteresowana strona może zgodnie z procedurą przewidzianą w sekcji 3 podsekcja 2 wystąpić o wydanie orzeczenia stwierdzającego, że nie zachodzą podstawy do odmowy uznania, o których mowa w art. 45.
3. Jeżeli wynik postępowania w sądzie danego państwa członkowskiego zależy od rozstrzygnięcia ubocznej kwestii odmowy uznania, sąd ten jest sądem właściwym do rozpatrywania tej kwestii.

Uznawanie

„orzeczenie” oznacza każde orzeczenie wydane przez sąd państwa członkowskiego - niezależnie od tego, jak zostanie określone - w tym wyrok, postanowienie, nakaz, nakaz egzekucyjny oraz postanowienie w przedmiocie ustalenia kosztów postępowania wydane przez urzędnika sądowego.

Do celów rozdziału III "orzeczenie" obejmuje środki tymczasowe, w tym zabezpieczające, zarządzone przez sąd, który na mocy niniejszego rozporządzenia ma jurysdykcję do orzekania w sprawie głównej. Definicja ta nie obejmuje środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, zarządzonych przez taki sąd bez wzywania pozwanego do stawiennictwa, chyba że orzeczenie zawierające dany środek zostało doręczone pozwanemu przed wykonaniem

Uznawanie

Uznanie orzeczenia polega na rozszerzeniu skutków prawnych i skuteczności orzeczenia wydanego w państwie członkowskim wydania orzeczenia na terytorium państwa członkowskiego uznania orzeczenia.

Oznacza to, że z chwilą uznania skutki, które orzeczenie wywołuje w państwie pochodzenia zaczynają obowiązywać również w państwie uznającym.

O tym, jakie to są skutki (ich kształt, zakres, treść), decyduje prawo państwa pochodzenia – to, w którym orzeczenie zostało wydane.

Uznawanie

Uznaniu podlegają orzeczenia końcowe, częściowe i wstępne.

Uznaniu nie podlegają orzeczenia rozstrzygające kwestie proceduralne dotyczące zwrotu i odrzucenia pozwu, a także umorzenia postępowania.

Uznaniu podlegają orzeczenia wydane przez sąd państwowy, a nie przez sąd arbitrażowy.

Do celów swobodnego przepływu orzeczeń wydanych w sprawach cywilnych i handlowych orzeczenie wydane w jednym państwie członkowskim powinno być uznawane i wykonywane w innym państwie członkowskim, nawet jeżeli dotyczy ono osoby niemającej miejsca zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego.

Rodzaje skutków uznania

I. Prawomocność

II. Skutek kształtujący

III. Skutek interwencyjny i przypozwania

Odmowa uznania

Art. 45

1. Na wniosek każdej zainteresowanej strony odmawia się uznania orzeczenia, jeżeli:

a) uznanie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym (*ordre public*) wezwanego państwa członkowskiego;

b) pozwanemu, który nie wdał się w spór nie doręczono dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu mu równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał taką możliwość;

c) orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym między tymi samymi stronami w wezwanym państwie członkowskim;

d) orzeczenia nie da się pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim w sporze o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki konieczne do jego uznania w wezwanym państwie członkowskim; lub

e) orzeczenie jest sprzeczne z:

(i) rozdziałem II sekcje 3, 4 lub 5, w przypadku gdy ubezpieczający, ubezpieczony, uposażony z tytułu ubezpieczenia, poszkodowany, konsument lub pracownik był stroną pozwaną; lub

(ii) rozdziałem II sekcja 6.

Odmowa uznania

Art. 45

2. Przy badaniu podstaw jurysdykcji, o których mowa w ust. 1 lit. e), sąd, do którego złożono wniosek, jest związany ustaleniami faktycznymi, na podstawie których sąd pochodzenia oparł swą jurysdykcję.

3. Nie naruszając przepisów ust. 1 lit. e), jurysdykcja sądu pochodzenia nie może być przedmiotem ponownego badania. Przepisy dotyczące jurysdykcji nie należą do porządku publicznego, w rozumieniu ust. 1 lit. a).

4. Wniosek o odmowę uznania składa się zgodnie z postępowaniem przewidzianym w podsekcji 2 oraz, w stosownych przypadkach, w sekcji 4.

Odmowa uznania

Zawarty w art. 45 przepisie katalog podstaw odmowy uznania orzeczenia zagranicznego ma charakter wyczerpujący (katalog zamknięty), a nadto poszczególne podstawy należy interpretować ściśle (zawężająco). Wykładnia rozszerzająca jest niedopuszczalna.

Odmowa uznania

Zastosowanie klauzuli porządku publicznego jako podstawy uznania (art. 45 ust. 1 lit. a Rozporządzenia Nr 1215/2012) warunkowane jest:

- a) "oczywistym" charakterem sprzeczności, a nie jakąkolwiek sprzecznością, w szczególności "oczywistość" nie zachodzi w przypadku, gdy są wątpliwości prawne co do zakresu i wykładni norm porządku publicznego (por. *J. Gołaczyński, Współpraca sądowa*, s. 63),
- b) sprzecznością dotyczącą norm "porządku publicznego", czyli norm naczelných (podstawowych), a nie "zwykłych" przepisów prawa,
- c) przynależnością tego porządku publicznego do norm państwa, w których następuje uznanie, a nie norm państwa, w którym wydano orzeczenie.

Uznawanie

Art. 37

1. Strona, która chce powołać się w państwie członkowskim na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim, przedstawia:

a) odpis orzeczenia spełniający warunki niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności; oraz

b) zaświadczenie wydane zgodnie z art. 53.

2. Sąd lub organ, przed którym powołano się na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim, może w razie konieczności wezwać stronę powołującą się na to orzeczenie przedstawienia – zgodnie z art. 57 – tłumaczenia lub transliteracji treści zaświadczenia, o którym mowa w ust. 1 lit. b). Jeżeli sąd lub organ nie jest w stanie prowadzić postępowania bez tłumaczenia samego orzeczenia, może wezwać stronę do przedstawienia takiego tłumaczenia zamiast tłumaczenia treści zaświadczenia.

Uznawanie

Art. 53

Na wniosek każdej zainteresowanej strony sąd pochodzenia wydaje zaświadczenie na formularzu określonym w załączniku I.

Uznawanie

Art. 38

Sąd lub organ, przed którym powołano się na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim, może zawiesić postępowanie, w całości lub części, jeżeli:

- a)** orzeczenie zostało zaskarżone w państwie członkowskim pochodzenia; lub
- b)** wystąpiono o wydanie orzeczenia stwierdzającego, że nie zachodzą podstawy do odmowy uznania, o których mowa w art. 45, lub orzeczenia stwierdzającego, że w oparciu o jedną z tych podstaw należy odmówić uznania.

Wykonywanie

Art. 39

Orzeczenie wydane w państwie członkowskim, które jest wykonalne w tym państwie członkowskim, jest wykonalne w innym państwie członkowskim bez potrzeby stwierdzania jego wykonalności.

Art. 40

Wykonalne orzeczenie upoważnia z mocy prawa do zastosowania wszelkich środków zabezpieczających przewidzianych w prawie wezwanego państwa członkowskiego.

Wykonywanie

Rozporządzenie Nr 1215/2012 wprowadza system automatycznej wykonalności orzeczeń sądowych.

Orzeczenia sądowe wydane w państwie członkowskim pochodzenia podlegają wykonaniu we wszystkich państwach członkowskich UE, w których zostanie złożony wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, bez konieczności stwierdzenia wykonalności.

Wykonywanie

Art. 795¹⁰ KPC

§ 1. Jeżeli orzeczenie objęte zakresem zastosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona) (Dz.Urz. UE L 351 z 20.12.2012, [str. 1](#), z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1215/2012”, spełnia warunki określone w tym rozporządzeniu, sąd, który je wydał, wydaje na wniosek zaświadczenie na potrzeby uznania lub wykonania tego orzeczenia w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, określone w rozporządzeniu.

§ 2. Jeżeli ugoda objęta zakresem zastosowania rozporządzenia nr 1215/2012 spełnia warunki określone w tym rozporządzeniu, sąd, przed którym zawarto ugodę albo który ją zatwierdził, wydaje na wniosek zaświadczenie na potrzeby wykonania tej ugody w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, określone w rozporządzeniu.

§ 3. Jeżeli inny tytuł egzekucyjny niż określony w § 1 lub 2 objęty zakresem zastosowania rozporządzenia nr 1215/2012 spełnia warunki określone w tym rozporządzeniu, sąd rejonowy, w którego okręgu sporządzono tytuł, wydaje na wniosek zaświadczenie na potrzeby wykonania tego tytułu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, określone w rozporządzeniu.

§ 4. Postanowienie może wydać także referendarz sądowy.

Wykonywanie

Art. 41

1. Z zastrzeżeniem przepisów niniejszej sekcji, postępowanie w sprawie wykonywania orzeczeń wydanych w innym państwie członkowskim podlega prawu wezwanego państwa członkowskiego. Orzeczenie wydane w którymkolwiek państwie członkowskim i wykonalne w wezwanym państwie członkowskim jest tam wykonywane na tych samych warunkach, co orzeczenie wydane w tym wezwanym państwie członkowskim.
2. Niezależnie od ust. 1, podstawy odmowy lub zawieszenia wykonania wynikające z prawa wezwanego państwa członkowskiego mają zastosowanie w zakresie, w którym nie są niezgodne z podstawami, o których mowa w art. 45.
3. Strona wnosząca o wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim nie musi mieć adresu dla doręczeń w wezwanym państwie członkowskim. Strona ta nie musi także mieć pełnomocnika w wezwanym państwie członkowskim, chyba że posiadanie takiego pełnomocnika jest obowiązkowe bez względu na obywatelstwo lub miejsce zamieszkania stron.

Wykonywanie

Art. 42

1. Do celów wykonania w państwie członkowskim orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim wnioskodawca przedstawia właściwemu organowi egzekucyjnemu:

- a)** odpis orzeczenia spełniający warunki niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności; oraz
- b)** zaświadczenie wydane zgodnie z art. 53, potwierdzające wykonalność orzeczenia i zawierające wyciąg z orzeczenia, a w stosownych przypadkach również odpowiednie informacje o podlegających zwrotowi kosztach postępowania i naliczeniu odsetek.

Wykonywanie

Art. 42

2. Do celów wykonywania w państwie członkowskim wydanego w innym państwie członkowskim orzeczenia zarządzającego środki tymczasowe, w tym środki zabezpieczające, wnioskodawca przedstawia właściwemu organowi egzekucyjnemu:

a) odpis orzeczenia spełniający warunki niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności;

b) zaświadczenie wydane zgodnie z art. 53, zawierające opis środka oraz potwierdzające, że:

(i) sąd ten ma jurysdykcję w sprawie głównej;

(ii) orzeczenie jest wykonalne w państwie członkowskim pochodzenia; oraz

c) dowód doręczenia orzeczenia - jeżeli środek zarządzono bez wezwania pozwanego do stawiennictwa.

3. W razie konieczności właściwy organ egzekucyjny może zażądać od wnioskodawcy przedstawienia – zgodnie z art. 57 – tłumaczenia lub transliteracji treści zaświadczenia.

4. Właściwy organ egzekucyjny może zażądać od wnioskodawcy przedstawienia tłumaczenia orzeczenia wyłącznie wtedy, gdy organ ten nie jest w stanie prowadzić postępowania bez takiego tłumaczenia.

Wykonywanie

Art. 57

1. Jeżeli na mocy niniejszego rozporządzenia wymagane jest tłumaczenie lub transliteracja, są one dokonywane na język urzędowy danego państwa członkowskiego, lub jeżeli w tym państwie członkowskim obowiązuje więcej języków urzędowych, na język urzędowy lub jeden z języków urzędowych, w jakich zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego prowadzi się postępowanie sądowe w miejscu, w którym powołano się na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim lub złożono wniosek.
2. Do celów formularzy, o których mowa w art. 53 i 60, tłumaczenia lub transliteracje mogą być dokonane także na każdy inny język urzędowy instytucji Unii, które dane państwo członkowskie zgodziło się akceptować.
3. Wszelkie tłumaczenia na mocy niniejszego rozporządzenia wykonywane są przez osobę uprawnioną do tego w jednym z państw członkowskich.

Odmowa wykonywania

Art. 46

Na wniosek osoby, przeciwko której wystąpiono o wykonanie orzeczenia, odmawia się wykonania orzeczenia w przypadku stwierdzenia jednej z podstaw odmowy uznania, o których mowa w art. 45.

Źródła

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona)(Dz.U.UE L z dnia 20 grudnia 2012 r.)

J. Gołaczyński (red.), Jurysdykcja, uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012. Komentarz, Legalis 2015

J. Zatorska, Komentarz do rozporządzenia nr 1215/2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, Lex/el. 2015